

Sygn. akt IV KK 350/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący)

SSN Michał Laskowski

SSN Zbigniew Puzkarski (sprawozdawca)

Protokolant Ewa Sokołowska

w sprawie **K.J.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 15 listopada 2017 r.,

kasacji wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na
korzyść skazanego

od prawomocnego wyroku łącznego Sądu Rejonowego w [...]

z dnia 5 marca 2014 r.,

**uchyla wyrok w zaskarżonej części, tj. rozstrzygnięcia zawarte
w pkt 7. i 10., i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w [...].**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w [...] w dniu 5 marca 2014 r. wydał wyrok łączny o sygn. III K 1286/12 wobec K.J., skazanego 32 wyrokami różnych sądów, w większości za przestępstwa oszustwa. Wyrokiem tym wymierzył skazanemu 5 kar łącznych, przy

czym w pkt 7. połączył kary jednostkowe pozbawienia wolności orzeczone wyrokami (numeracja jak w części wstępnej wyroku łącznego):

XXI. Sądu Rejonowego w [...] z dnia 21 grudnia 2011 r. w sprawie o sygn. akt II K 1360/10 za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione w dniu 5 listopada 2010 r. (kara 8 miesięcy pozbawienia wolności);

XXII. Sądu Rejonowego w [...] z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie o sygn. akt II K 298/11 za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione w dniu 4 listopada 2010 r. (kara 8 miesięcy pozbawienia wolności);

XXIII. Sądu Rejonowego w [...] z dnia 9 czerwca 2011 r. w sprawie o sygn. akt II K 228/11 za ciąg przestępstw z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnionych w okresie od 30 grudnia 2009 r. do 2 grudnia 2010 r. (kara roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności);

XXIV. Sądu Rejonowego w [...] z dnia 16 czerwca 2011 r. w sprawie o sygn. akt II K 540/11 za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione w dniu 29 września 2010 r. (kara 7 miesięcy pozbawienia wolności);

XXV. Sądu Rejonowego w [...] z dnia 10 sierpnia 2011 r. w sprawie o sygn. akt II K 250/11 za ciąg przestępstw z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnionych w dniu 27 października 2010 r. (kara 8 miesięcy pozbawienia wolności);

XXVII. Sądu Rejonowego w [...] z dnia 20 października 2011 r. w sprawie o sygn. akt II K 469/11 za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione w dniu 26 stycznia 2011 r. (kara 8 miesięcy pozbawienia wolności);

XXVIII. Sądu Rejonowego w [...] z dnia 25 października 2011 r. w sprawie o sygn. akt II K 731/11 za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione w dniu 24 listopada 2010 r. (kara 8 miesięcy pozbawienia wolności);

XXIX. Sądu Rejonowego w [...] z dnia 16 grudnia 2011 r. w sprawie o sygn. akt II K 750/11 za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione w dniu 9 grudnia 2010 r. (kara roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności);

XXX. Sądu Rejonowego w [...] z dnia 21 lutego 2012 r. w sprawie o sygn. akt II K 552/11 za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione w dniu 2 lutego 2011 r. (kara 8 miesięcy pozbawienia wolności);

XXXII. Sądu Rejonowego w [...] z dnia 24 września 2012 r. w sprawie o sygn. akt IX K 686/11 za:

- przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione w dniu 19 października 2010 r. (kara 6 miesięcy pozbawienia wolności),

- przestępstwo z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione w dniu 22 września 2010 r. (kara 3 miesięcy pozbawienia wolności, po połączeniu kar jednostkowych orzeczono karę łączną 8 miesięcy pozbawienia wolności)

- i wymierzył K. J. karę łączną 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, zaliczając skazanemu na jej poczet okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie Sądu Rejonowego w [...] o sygn. akt II K 228/11, od 15 do 16 listopada 2010 r.

Sąd Rejonowy w [...] w pkt 10. wyroku łącznego, przyjmując brak warunków do wydania wyroku łącznego, na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiocie objęcia wyrokiem łącznym wyroków (skazań) opisanych w części wstępnej w punktach:

III. Sądu Rejonowego w [...] z dnia 8 sierpnia 2002 r. w sprawie o sygn. akt II K 413/02 za przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. popełnione w okresie od kwietnia 2000 r. do 18 czerwca 2002 r. (kara 10 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono, a następnie zarządzono wykonanie);

IV. Sądu Rejonowego w [...] z dnia 28 października 2002 r. w sprawie o sygn. akt II K 504/02 za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. popełnione w okresie od 13 do 20 sierpnia

2002 r. (kara roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono, a następnie zarządzono wykonanie);

VIII. Sądu Rejonowego w [...] z dnia 13 września 2004 r. w sprawie o sygn. akt VII K 379/04 za przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnione w dniu 20 maja 2004 r. (kara grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych po 20 zł);

IX. Sądu Rejonowego w [...] z dnia 13 października 2004 r. w sprawie o sygn. akt II K 434/04 za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i art. 11 § 2 k.k. popełnione w dniu 10 maja 2004 r. (w zakresie kary roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono);

XII. Sądu Rejonowego w [...] z dnia 23 marca 2006 r. w sprawie o sygn. akt IV 1435/05 za przestępstwo z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. oraz art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k. popełnione od 24 lutego 2004 r. do 20 maja 2004 r. (kara roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono, a następnie zarządzono wykonanie);

XXXI. Sądu Rejonowego w [...] z dnia 8 maja 2012 r. w sprawie o sygn. akt II K 752/11 za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione – jak przyjęto – w dniu 13 kwietnia 2011 r. (kara 10 miesięcy pozbawienia wolności).

Sąd Okręgowy w [...] postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2014 r., sygn. akt VI Ka 522/14, apelację skazanego K.J. wniesioną od powyższego wyroku łącznego pozostawił bez rozpoznania jako złożoną po terminie, w związku z czym wyrok stał się prawomocny.

W dniu 9 maja 2016 r. do Sądu Rejonowego w [...] wpłynął kolejny wniosek K.J. o wydanie wyroku łącznego. W uzasadnieniu wniosku skazany powołał się m.in. na postanowienie Sądu Rejonowego w [...] z dnia 22 marca 2016 r., który w trybie art. 105 § 1 k.p.k. sprostował oczywistą omyłkę pisarską w wyroku tego Sądu, sygn. akt II K 752/11, w ten sposób, że na pierwszej stronie wyroku w wersji czternastym od góry zamiast „13 kwietnia 2011 r.” wpisał „13 stycznia 2011 r.” W uzasadnieniu wydanego postanowienia wskazano, że w części wstępnej wyroku błędnie, w wyniku oczywistej omyłki pisarskiej, przedstawiono treść zarzutu

zawartego w akcie oskarżenia w zakresie daty czynu popełnionego przez skazanego.

W ocenie wnioskującego, powyższa zmiana wyroku Sądu Rejonowego w [...] pozwala na wydanie wobec niego nowego wyroku łącznego, którym należałoby objąć również skazanie w sprawie o sygn. akt II K 752/11. Czyn ten, popełniony rzeczywiście w dniu 13 stycznia 2011 r., pozostawał w zbiegu realnym z innymi przestępstwami popełnionymi przez skazanego w ramach zbiegu opisanego w punkcie 7. części dyspozytywnej wyroku łącznego Sądu Rejonowego w [...] z dnia 5 marca 2014 r., sygn. akt III K 1286/12.

Sąd Rejonowy w [...] przychylił się do powyższego wniosku i w dniu 2 listopada 2016 r. wydał wobec K.J. kolejny wyrok łączny o sygn. III K 454/16, którym m.in. w pkt 5. na podstawie art. 569 § 1 k.p.k. i art. 91 § 2 k.k. (w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 r.) połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności wymierzone K. J. wyrokami oznaczonymi wyżej punktami: XXI - XXV, XXVII – XXX, XXXII oraz, uznając, że po sprostowaniu wyroku jest to możliwe, wyrok Sądu Rejonowego w [...] II K 752/11 z pkt XXXI i wymierzył karę łączną 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, zaliczając w pkt 6. skazanemu na jej poczet okresy rzeczywistego pozbawienia wolności: w sprawie Sądu Rejonowego w [...] II K 228/11 od dnia 15 do dnia 16 listopada 2010 r., w sprawie Sądu Rejonowego w [...] II K 752/11 od dnia 22 maja 2012 r. do dnia 22 marca 2013 r. oraz w sprawie Sądu Rejonowego w [...] III K 1286/12 od dnia 17 września 2015 r. do dnia 2 listopada 2016 r.

Wobec wniesienia przez skazanego i jego obrońcę apelacji od tego wyroku, sprawę w instancji odwoławczej rozpoznał Sąd Okręgowy w [...], który wyrokiem z dnia 28 lutego 2017 r., sygn. akt VI Ka 86/17, m.in. uchylił zaskarżony wyrok łączny w części dotyczącej połączenia kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami opisanymi w pkt 5., z uwagi na to, że postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego co do tych samych kar zostało już prawomocnie zakończone, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.

Sąd odwoławczy nie podzielił stanowiska Sądu I instancji, który uznał, że brak jest przeszkód do ponownego wydania wyroku łącznego wobec K.J., z uwagi na dokonane przez Sąd Rejonowy w [...] sprostowanie wyroku w sprawie o sygn.

akt II K 752/11 oraz że sprostowanie to winno być uznane za równoznaczne ze zmianą jednego z wyroków stanowiących podstawę wyroku łącznego z dnia 5 marca 2014 r., co zgodnie z art. 575 § 2 k.p.k. prowadziło do utraty mocy tego wyroku i otwierało drogę do ponownego orzekania w tym zakresie. Sąd *ad quem*, powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego podkreślił, że z punktu widzenia skutków, o jakich mowa w art. 575 § 2 k.p.k., postanowienie o sprostowaniu wyroku jednostkowego, który był przedmiotem orzekania w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego, jest irrelewantne, albowiem istotą sprostowania nie jest zmiana pierwotnej treści wyroku, ale przywrócenie mu takiej postaci, jaką powinien mieć na początku. Tym samym nie można podzielić poglądu, zgodnie z którym samo sprostowanie wyroku jednostkowego jest taką zmianą, która wywołuje skutki przewidziane w art. 575 § 2 k.p.k., tj. *ex lege* prowadzi do utraty mocy obowiązującej dotychczasowego wyroku łącznego. W konsekwencji, nie została usunięta przeszkoda procesowa, która uniemożliwia objęcie karą łączną jednostkowej kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w [...], sygn. II K 752/11.

Obecnie kasację od prawomocnego wyroku łącznego Sądu Rejonowego w [...] z dnia 5 marca 2014 r., sygn. akt III K 1286/12, wniósł Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny.

W pełni podzielając stanowisko zajęte przez Sąd Okręgowy w [...], na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. zaskarżył wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze łącznej pozbawienia wolności (pkt 7. i 10.) na korzyść skazanego K.J..

Zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego materialnego i procesowego, a mianowicie art. 85 k.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k. i art. 572 k.p.k. w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015 r., polegające na wyrażeniu błędnego poglądu prawnego o braku warunków do połączenia kary pozbawienia wolności orzeczonej za czyn opisany w wyroku Sądu Rejonowego w [...] z dnia 8 maja 2012 r., sygn. akt II K 752/11, który to błąd był wynikiem braku dostrzeżenia oczywistej omyłki pisarskiej w opisie czynu, co doprowadziło do niezasadnego umorzenia w tym zakresie postępowania, w sytuacji, gdy czyn z dnia 13 stycznia 2011 r. przypisany skazanemu powyższym wyrokiem pozostawał w zbiegu realnym z pozostałymi czynami jednostkowymi

wskazanymi w punkcie 7. wyroku łącznego, za które wymierzono skazanemu karę łączną pozbawienia wolności.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w [...].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego jest zasadna w stopniu oczywistym, dlatego możliwe było uwzględnienie jej w całości w trybie przewidzianym w art. 535 § 5 k.p.k., tj. na posiedzeniu bez udziału stron.

Nie budzi wątpliwości – przesądza o tym data wydania zaskarżonego wyroku łącznego – że w przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy w [...] stosował przepisy w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015 r. Także i obecnie, po uchyleniu wspomnianego wyroku, zwłaszcza art. 85 k.k. nadal będzie miał zastosowanie, o czym przesądza art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 396). Na podstawie wymienionego przepisu (art. 85 k.k.) w zaskarżonym wyroku przyjęto w odniesieniu do zbiegu przestępstw określonego w pkt 7., że pierwszym wyrokiem skazującym K.J. za przestępstwa pozostające w tym zbiegu, wyznaczającym granice łączenia kar orzeczonych w poszczególnych wyrokach, jest wyrok Sądu Rejonowego w [...] z dnia 21 marca 2011 r., sygn. akt II K 1360/10. W konsekwencji uznano, że z karą pozbawienia wolności orzeczoną tym wyrokiem jest możliwe połączenie kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami, które dotyczyły czynów popełnionych przez skazanego przed 21 marca 2011 r. Jak zasadnie wskazuje autor kasacji, Sąd Rejonowy w [...] uznając, że wymogu tego nie spełnia czyn, za który K. J. został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w [...] z dnia 8 maja 2012 r., sygn. akt II K 752/11, nie dostrzegł, że wyrok ten zawiera oczywistą omyłkę pisarską w zakresie daty czynu, określając ją na 13 kwietnia 2011 r., zamiast prawidłowo na 13 stycznia 2011 r. Wypada zgodzić się ze skarżącym, że stwierdzenie zaistnienia wspomnianej omyłki było możliwe, skoro Sąd orzekający, prowadząc postępowanie o wydanie wyroku łącznego, dysponował aktami sprawy Sądu Rejonowego w [...] o sygn. II K 752/11, które ujawnił na rozprawie głównej (k. 233). Zawarty w tych aktach akt oskarżenia wskazywał 13 stycznia 2011 r. jako datę popełnienia

przestępstwa przez K.J. (k. 166), zatem ujęty w wyroku opis czynu zarzucanego (oskarżony został uznany za winnego popełnienia „zarzucanego mu czynu”), wskazujący datę 13 kwietnia 2011 r., powinien zostać uznany za zawierający omyłkę pisarską i skłonić – przed wydaniem wyroku łącznego – do podjęcia czynności zmierzających do usunięcia zaistniałej nieprawidłowości. Jej przeoczenie spowodowało, że Sąd Rejonowy w [...] błędnie uznał, iż brak jest warunków do orzeczenia kary łącznej także na podstawie kary wymierzonej K. J. wyrokiem Sądu Rejonowego w [...] o sygn. II K 752/11. W konsekwencji – jak zasadnie wskazał skarżący – wydając wyrok łączny, Sąd rażąco naruszył art. 85 k.k. (oczywiście, że w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 r., skoro wyrokował w marcu 2014 r.), jak też – w przypadku zawartego w pkt 10. rozstrzygnięcia o umorzeniu postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego – art. 572 k.p.k. Zbędnie natomiast wskazano jako naruszony art. 569 k.p.k., dotyczący właściwości sądu. Jest oczywiste, że powyższe uchybienia miały istotny wpływ na treść wyroku, bowiem gdyby nie zaistniały inną treść miałyby rozstrzygnięcia zawarte w jego punktach 7. i 10.

W tym stanie rzeczy należało postąpić zgodnie z wnioskiem kasacji, tj. uchylić zaskarżony wyrok w części zawierającej powyższe rozstrzygnięcia i w tym zakresie przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w [...], który wyda prawidłowe orzeczenie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

kc